

Автор: Ирина Асеева, Тамара Бахтурина

Рубрика: □ Професия

Публикувана: бр. 6, декември 2019

В началото на ХХI век за библиотечната общност настъпи време на кардинални реформи в сферата на каталогизацията и библиографирането, предизвикани от появата на библиографски модели, разработката на които започна още през втората половина на ХХ столетие. Библиографските модели в общоприетия, широк смисъл на думата представляват описи (каталози, картотеки, списъци, бази данни) на конкретни документи, които са или трябва да бъдат част от библиотечния фонд.

В тази статия са разгледани проекти, които приемат понятието библиографски модел в неговото по-тясно значение – библиографския запис като модел на документа, сбита информация за него. За предшественик на такъв модел може да се приеме ISBD, който не беше наречен така, но беше замислен първоначално като модел, образец на идеално библиографско описание...

- Библиотечен референтен модел на ИФЛА (IFLA Library Reference Model – LRM)

Библиотечният референтен модел на ИФЛА е концептуален модел на високо равнище, подготвен обектите за ползване на библиографски сведения в среди на свързани данни. Той обедини отделните модели на ИФЛА: Функционални изисквания към библиографските записи (FRBR), Функционални изисквания към нормативните данни (FRAD), а също Функционални изисквания към предметните нормативни данни (FRSAD). При това самият LRM, на свой ред, е един от моделите от кръга BCM – Библиографски концептуални модели на ИФЛА (IFLA's Bibliographic Conceptual Models).

LRM беше разработен за да се отстранят несъответствията между трите модела. Всеки обект, атрибут и връзка от първоначалните три модела беше проучен, определенията бяха преразгледани, наложи се и известна модернизация на правилата за значителна консолидация.

Още в началото FRBR беше обявен и се създаваше като концептуален модел за библиографския универсум. Като обекти (базовия термин на модела) са представени 10 термина: произведение, проявление, възплъщение, единица, лице, колективен орган, понятие, предмет, събитие, място.

Днес броят на обектите се е увеличил до 13, част от тях са вече познати термини, част са нови, за които ще трябва да се измислят съгласувани еквиваленти на руски език. Някои обекти са отстранени. Това е сериозна и много интересна тема за анализ, сравнение и обобщение. Като резултат от проекта се получи единен, оптимизиран и логично съгласуван модел, който обхваща всички аспекти на библиографските данни и в същото време привежда модела в съответствие със съвременните концептуални

методи на моделиране.

- Описание на ресурса и достъп до него (Resource Description and Access – RDA)

Правилата Описание на ресурса и достъп до него (Resource Description and Access – RDA), предишните Англо-американски правила за каталогизация, са насочени към използване на предимствата на цифровата среда за модернизация на каталозите. RDA се базират на международните концептуални модели на ИФЛА FRBR и FRAD, както и на „Изложение на международните принципи на каталогизацията“. RDA е въплъщение на теоретичните модели на практика, а структурата на правилата е построена в пълно съответствие с моделите.

През 2018 г. се обсъждаха перспективите за модернизация на RDA, включително влиянието на MARC 21 върху измененията в RDA. На предварителната конференция „Актуализиране на инструментариума на RDA Toolkit „ (която се проведе на годишната конференция на Американската библиотечна асоциация 2018) се обсъждаше „Практическото въвеждане в новия инструментариум на RDA“, чиято бета версия беше публикувана за обратна връзка с обществеността. Фактически RDA Toolkit е интегриран онлайн продукт, позволяващ на ползвателите да си взаимодействат с колекцията от документи и ресурси, свързани с каталогизацията. Така че и в този базов документ на международната каталогизация наблюдаваме тенденция към обновяване, модернизация...

Цялата статия можете да прочете,

ако се абонирате за печатното или електронното издание на [списание ББИА онлайн](#) **!**